

RAPORT

rewitalizacja Nowa

Konsultacje z dziećmi i młodzieżą

Nadodrze, Plac Grunwaldzki, Przedmieście Oławskie, Przedmieście Świdnickie

SPIIS TREŚCI

1 O KONSULTACJACH	3
2 SPOTKANIA KONSULTACYJNE	5
3 PODSUMOWANIE.....	21

1 | O KONSULTACJACH

Termin konsultacji

Konsultacje prowadzone były w terminie od 7 maja do 19 czerwca 2019 r.

Przedmiot konsultacji

Obszar zdegradowany i obszar rewitalizacji.

Zakres konsultacji

Zebranie rekomendacji mieszkańców poniżej 18 roku życia do wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji w obrębie: Nadodrza, Przedmieścia Oławskiego, Przedmieścia Świdnickiego, Placu Grunwaldzkiego. Poznanie potrzeb dzieci i młodzieży związanych z procesem rewitalizacji.

Cele konsultacji

Uzyskanie od mieszkańców poniżej 18 roku opinii w następujących zagadnieniach:

- wyznaczenie potencjalnego obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji we Wrocławiu oraz potrzeb w zakresie rewitalizacji;
- podniesienie świadomości mieszkańców w zakresie: rozumienia pojęcia rewitalizacji w nawiązaniu do Ustawy o rewitalizacji z dnia 9 października 2015 roku ze szczególnym podkreśleniem jej społecznego aspektu; istoty, celów, zasad prowadzenia rewitalizacji wynikających z Ustawy oraz o przebiegu tego procesu;
- zapewnienie aktywnego udziału mieszkańców na każdym etapie procesu rewitalizacji i zwiększenie ich zaangażowania w temat.

Efekt konsultacji

Raport zawierający rekomendacje mieszkańców poniżej 18 roku życia, który posłuży do przygotowania projektu uchwały Rady Miejskiej Wrocławia w sprawie wyznaczenia obszaru zdegradowanego i obszaru rewitalizacji.

Promocja konsultacji

- dedykowana strona WWW poświęcona konsultacjom z dziećmi i młodzieżą: <https://www.wroclaw.pl/rozmawia/mlodzi-konsultuja>;
- strona miasta: www.wroclaw.pl (aktualności);
- konsultacje prowadzone były w szkołach podstawowych znajdujących się na osiedlach najbardziej zdegradowanych – nawiązano kontakt z dyrektorami szkół oraz nauczycielami; promocja procesu odbyła się na terenie szkół.

Formy konsultacji

Konsultacje miały na celu poznanie opinii dzieci i młodzieży na temat obszarów, które ich zdaniem można uznać za bezpieczne oraz niebezpieczne w ramach: Nadodrza, Przedmieścia Oławskiego, Przedmieścia Świdnickiego oraz Placu Grunwaldzkiego.

Podczas spotkania warsztatowego zastosowano następujące narzędzia badawcze:

- wielkoformatowa mapa osiedla - na niej młodzi mieszkańcy mogli zaznaczyć obszary, które według nich można uznać za bezpieczne oraz niebezpieczne. Obszary postrzegane jako niebezpieczne zaznaczano znakiem „X”, a bezpieczne serduszkami;
- opisywanie spostrzeżeń na temat osiedla za pomocą metaforycznych „czystych koszul” i „brudnych skarpet” - na odpowiednio wyciętych karteczkach uczestnicy odpowiadali na pytanie: o czym marzę na osiedlu? (czysta koszula) i czego nie chcę na osiedlu? (brudna skarpetka). Następnie przypinali je do sznurka. Oprócz rozpoznania potrzeb, metoda ma na celu pokazać, że proces wszelkiej zmiany, również rewitalizacji, zmierza do tego, żeby po kilku latach brudne skarpetki mogły zniknąć ze sznurka, a pozostały na nim jedynie czyste koszule. Warsztaty towarzyszące badaniom uświadamiały uczestnikom, że zmiana na osiedlu zależy w pewnym stopniu również od nich samych i działań, które podejmują.

2 | SPOTKANIA KONSULTACYJNE

---

1. PRZEDMIEŚCIE ŚWIDNICKIE

Warsztaty przeprowadzone na Osiedlu Świdnickim odbyły się 20 maja 2019 r. w Szkole Podstawowej nr 67 przy pl. Muzealnym. Wzięło w nim udział 5 klas (szósta, piąta, pierwsza, druga i trzecia). Zebrano 72 opinii dotyczących negatywnych zjawisk („brudne skarpety”) oraz 93 dotyczących marzeń i potrzeb („czyste koszule”) - w sumie 165 odpowiedzi. Młodzi mieszkańcy pracowali również nad mapą miejsc bezpiecznych i niebezpiecznych. Zebrane informacje, podobnie jak w przypadku wszystkich osiedli podzielić można na główne podkategorie:

1. Bezpieczeństwo

Zagadnienia związane z bezpieczeństwem pojawiły się na 44 kartkach. W toku warsztatów wielu uczestników mówiło o nagabywaniu ze strony osób spożywających alkohol na okolicznych placach i w podwórkach. Dwukrotnie pisano o osobie obserwującej dzieci na placu zabaw przy ul. Kościuszki (tzw. „plac zabaw Nivea”), która wprawiała je w niepokój i zakłopotanie – dzieci opowiadały o tej osobie również podczas warsztatów. Pomimo tego, w opiniach młodzieży, plac zabaw Nivea i tak należały do najspokojniejszych i najbezpieczniejszych miejsc na osiedlu. Dzieci zwracały uwagę na to, że na innych podwórkach jest jeszcze bardziej niebezpiecznie. Uczniowie pisali o zagrożeniach w specyficznym dla siebie, dziecięcym języku: „[przeszkadzają mi] żule”, „[przeszkadzają mi] dziwni ludzie”, „alkohol, przemoc”, „nie podoba mi się, że jest za mało policji w niektórych miejscach”, „[przeszkadzają mi] menele”, „zaczepiające żule, dresy”, „bezpieczeństwo w okolicy”, „[niski] poziom bezpieczeństwa”, „wchodzenie obcych ludzi na boisko lub plac zabaw”. Poza zaczepkami na podwórkach dzieci zwracały uwagę, że osoby bezdomne zagadują je w okolicach sklepów. Podczas pracy z mapą zaznaczono następujące obszary niebezpieczne: Biedronka przy ul. Zielińskiego oraz na pl. Kościuszki, sklep Dino przy ul. Swobodnej, Supersam przy ul. Tęczowej (w przypadku wszystkich sklepów problemem jest zaczepianie), dawny „Szkielektor” przy ul. Kolejowej, areszt śledczy, skwer przy

ul. Świebodzkiej i Sądowej (problemem jest dużo osób spożywających alkohol), ul. Prosta i Tęczowa (w rozumieniu dzieci są to obszary kryzysowe).

Innym zagadnieniem, specyficznym dla szkoły przy pl. Muzealnym, był niepokój i niskie poczucie bezpieczeństwa młodych mieszkańców wynikające z bliskiej obecności Aresztu Śledczego, rozumianego przez nich jako więzienie. Dzieci mówiły, że obawiają się osób, które przebywają w okolicy. Pisano: „[nie podoba mi się] więzienie koło szkoły”, „że obok szkoły jest więzienie”, „[nie podoba mi się,] że obok szkoły jest areszt”.

Ważnym w kontekście bezpieczeństwa zagadnieniem jest mała ilość przejść z sygnalizacją świetlną w okolicy szkoły. Podobne spostrzeżenie dotyczy drogi w kierunku pl. Wolności, którą relatywnie często po lekcjach pokonują dzieci. Uczniowie pisali: „[potrzebne jest] odnowienie przejść dla pieszych”, „ [są] nieoznakowane przejścia dla pieszych”, „[nie podoba mi się] brak przejść”, „ [chciałbym] światła na tramwaj”, „żeby było mniej nieszczęśliwych wypadków”, „żeby były oznakowane przejścia dla pieszych, żeby policja chroniła niektóre punkty”, „więcej świateł na przejściach”, „sygnalizacja świetlna dla pieszych”, „nowe światła, bezpieczne przejście”, „[nie podoba mi się] brak świateł przy starej Filharmonii”. Podczas pracy z mapą młodzi mieszkańcy wskazali na najbardziej niebezpieczne dla nich miejsca: przejście bez sygnalizacji świetlnej na ul. Krupniczej (koło Narodowego Forum Muzyki), brak ścieżek rowerowych w drodze do szkoły, brak sygnalizacji świetlnej dookoła budynku szkoły, brak sygnalizacji świetlnej przy ul. Podwale (przejście od ul. Muzealnej do Promenady Staromiejskiej), przejście dla pieszych przez ul. Piłsudskiego od ul. Kościuszki oraz na wysokości ul. G. Zapolskiej, przejście przez Grabiszyńską od ul. Szpitalnej.

Kolejnym zagadnieniem podejmowanym przez uczestników spotkań był hałas pojawiający się wieczorem oraz w nocy. Dzieci zwracały uwagę na obecność osób spożywających na podwórkach alkohol lub osób bezdomnych. Uczniowie pisali: „[marzę] żeby nie było dużo hałasu, [jest] dużo hałasu, menele przeszkadzają i hałasują”, „[jest] dużo hałasu, bezdomni przeszkadzają, hałasują”, „[marzę, aby była] cisza i spokój wieczorami bez imprez”, „[przeszkadza mi] hałas aut”, „[chciałbym] żeby na moim podwórku było spokojnie”, „[chciałbym] żeby na mojej ulicy nie było morderstw (ul. Bałuckiego)”. Jako podwórka wymagające największej interwencji w okolicy wskazano: podwórko przy ul. Świebodzkiej/ Sądowej oraz podwórko przy ul. Kościuszki.

2. Estetyka Osiedla

Na 25 karteczkach młodzi mieszkańcy opisali swoje potrzeby dotyczące porządku w okolicy oraz remontów. Poza brudnymi podwórkami, ulicami i budynkami wskazywali na potrzebę remontu szkoły (elewacja i boisko). Uczestnicy pisali m.in.: „[są] brudne ulice, śmieci i butelki po piwie”, „dużo śmieci”, „rozbite szkło”, „nie podoba mi się, że jest mało drzew”, „[są] brzydkie budynki i place zabaw (oprócz Nivea i w szkole)” „jest brudno”, [są] śmieci na chodnikach”, „nasza szkoła jest brzydka, na naszych budynkach są różne grafiki”, „boisko jest betonowe”, „[są] dziury na boisku”, „[chciałbym] odnowienia Szkoły nr 67”, „żeby wyremontować kamienice”, „plac Muzealny 20 - remont boiska w celu udostępnienia go młodzieży i dzieciom w godzinach popołudniowych”.

3. Jakość powietrza

Na dziesięciu karteczkach znalazły się informacje dotyczące smogu. Uczestnicy pisali o swoim marzeniu, jakim jest czyste powietrze lub o problemie jakim jest jego zanieczyszczenie. Młodzi mieszkańcy ujmowali to m.in. następująco: [nie podoba mi się] zanieczyszczone powietrze”, „smog”, „dużo spalin samochodów”, „[chciałbym] czyste powietrze”.

4. Infrastruktura

Zagadnienia i potrzeby dotyczące infrastruktury pojawiły się na 51 karteczkach. Młodzi mieszkańcy wyrażali potrzebę powstania nowych placów zabaw, miejsc zielonych lub przestrzeni dla młodzieży. Wskazywano również na konkretne urządzenia, takie jak huśtawki, trampoliny, basen. Wśród odpowiedzi pojawiły się również sklepy, jak Biedronka Lidl, Żabka. Dzieci i młodzież udzieliły następujących odpowiedzi¹:

- chciałbym żeby odnowili park,
- nowe Biedronki,
- Lidl,
- huśtawki koło szkoły i światła,
- park wspinaczkowy, park, więcej placów zabaw,
- basen z wyposażeniem, galeria handlowa w kolorach galaxi ,
- większy plac zabaw koło ul. Wincentego Stysia,
- aquapark, plac zabaw, park, sklep, park trampolin,
- Biedronka,

---

1 Wybrano potrzeby dotyczące rejonu Przedmieścia Świdnickiego.

- chciałbym żeby było boisko z murawą w Szkole nr 67,
- Żabka,
- chcę park trampolin, stadion i galerię handlową,
- mieć kebaba pod domem,
- aby na placu Nivei był pojedyncze huśtawki,
- nowy żłobek,
- żeby było wymiarowe boisko tak jak na mecze i żeby było ciepło,
- żeby powstało wesołe miasteczko,
- nowy McDonald's,
- kościół,
- kościół gdzie jest Jezus,
- hulajnóg, ale nie dla pełnoletnich,
- nowe bezpieczne podwórka,
- plac Nivea bo można fajnie spędzać czas,
- więcej terenów zielonych niedaleko szkoły, w których można fajnie spędzać czas ze znajomymi,
- basen, park trampolin,
- boisko, sygnalizacja świetlna na skwerku,
- nowe boisko, sygnalizacja świetlna na skrzyżowaniu, basen, plac zabaw,
- chciałbym, żeby na placu zabaw pojawiła się huśtawka,
- chcę żeby była trawa na boisku, lepszy plac zabaw,
- nowy plac zabaw,
- Wrocławia na naszym osiedlu, plac zabaw, nowe Biedronki,
- więcej szkół, muzea, pijalnia wód,
- wybieg dla psów w parku,
- nowy park w pobliżu,
- na Grabiszyskiej wieże z piętrami z roślinami,
- marzę o tym, żeby był mega plac zabaw,
- koło szkoły stadion olimpijski,
- lodziarnia,
- nowy plac zabaw, miejsce do odpoczynku koło piekarni, basen ze skoczną,
- park z oczkiem wodnym,
- nowe place zabaw,
- lunapark,
- żeby było więcej domków,
- nowy plac zabaw w szkole i lego land,
- huśtawka,
- wybieg dla psów zagrodzony,
- lodziarnia,
- nowy plac zabaw,

- huśtawki, nowy plac zabaw koło szkoły.

5. Zadowolenie z jakości życia na osiedlu

Na 12 karteczkach wyrażono brak potrzeb i zadowolenie z obecnego stanu osiedla. Kilkoro uczestników opisało, co szczególnie lubi w okolicy. Wspominali o placu przed Narodowym Forum Muzyki, Capitolu, parkach, Aquaparku, niektórych sklepach i korzyściach z mieszkania w centrum, jakim jest bliskość wielu obiektów. Niektórzy pisali po prostu: „wszystko mi się podoba” lub „mi wszystko pasuje”.

Podczas pracy z mapą młodzi mieszkańcy wskazali następujące miejsca bezpieczne: Renoma, Narodowe Forum Muzyki, Plac Wolności (miejsce zabaw), Opera, Basen na ul. Teatralnej, Park Staromiejski, plac Zabaw Nivea (jednocześnie stanowi on miejsce pozytywne, ze względu na dobrej jakości sprzęty do zabawy oraz miejsce niebezpieczne ze względu na obecność osób spożywających alkohol). Mediateka, Capitol, znajdująca się w okolicy osiedla Wroclavia (miejsce szczególnie lubiane przez młodzież), Biblioteka na Dworcu Głównym.

6. Infrastruktura

Ostatnim zagadnieniem dotyczącym osiedla była komunikacja samochodowa i rowerowa. Wielu młodych mieszkańców biorących udział w konsultacjach było dowożonych do szkoły przez rodziców. Dzieci zwracały więc uwagę na to, że w okolicy szkoły trudno zaparkować samochód i stanowi to poważne utrudnienie w ich codziennym życiu. Ponadto, wokół szkoły nie ma ścieżek rowerowych, a rowery poruszają się po jezdni, co utrudnia im samodzielny dojazd do szkoły. Udzielono 17 odpowiedzi dotyczących kwestii komunikacji samochodowej i rowerowej. Uczniowie pisali m.in.: „dookoła szkoły nie ma miejsc do parkowania”, „brakuje ścieżek rowerowych”, „[chciałbym] żeby nie było więcej dróg dla aut”, „nie ma ścieżek rowerowych”, „mało możliwości dojazdu”, „chamscy kierowcy stojący na przejściach dla pieszych, kiedy piesi mają zielone światło”, „parkingi płatne”, „chciałbym żeby było mniej aut w tej okolicy”, „więcej ścieżek rowerowych”, „[chciałbym] ścieżki rowerowe z zielenią”.

2. NADODRZE

Konsultacje dotyczące Osiedla Nadodrze prowadzone były w Szkole Podstawowej nr 58 przy ul. Składowej we Wrocławiu, w pięciu klasach 17 maja 2019 r. (zerówka, klasa druga, czwarta, piąta i siódma). Następnie pozostawiono mapę do użytku szkoły dla innych uczniów. Zebraliśmy 63 czyste koszule i 61 brudne skarpety. Z analizy odpowiedzi młodych mieszkańców wyróżniono kategorie:

1. Bezpieczeństwo

Zagadnienia związane z bezpieczeństwem pojawiły się na 36 kartkach. Kwestia bezpieczeństwa podnoszona była również podczas pracy z mapą. Dzieci zwracały uwagę na problem, jakim są zaczepki ze strony osób spożywających alkohol w miejscach publicznych, szczególnie na podwórkach. Uczestnicy pisali m.in.: „pijani ludzie zaczepiają dzieci; nie ma ochrony w parku przed pijakami”; „na moim osiedlu jest dużo osób nadużywających alkoholu”; „pijani ludzie zaczepiają dzieci”; „jest niebezpiecznie, są osoby siedzące cały dzień i spożywające alkohol”; „z alkoholem siedzą różne osoby”; „zbyt dużo osób nadużywających alkoholu, osoby pijane zaczepiają dzieci”; „[moim marzeniem są] bezpieczne podwórka bezpieczna dzielnica”.

Kolejną kwestią dotyczącą poczucia bezpieczeństwa jest hałas i naruszanie ciszy nocnej, powodowany często przez osoby nadużywające alkoholu. Uczestnicy pisali m.in.: „chciałbym żeby w nocy nie było hałasu”; „jak idę spać, to panowie się drą”; „[marzę o] żeby nie było dresów i pijaków na osiedlu”; „o 21 jacyś panowie się drą”; „[marzę o] o ciszy w parku”; „są dresiarze i pijaki i nie da się spać bo piją”; „[chciałbym] żeby sąsiedzi nie krzyczeli jak się bawimy na podwórku”; „chciałbym, żeby alkoholicy, którzy śpią na kłatkach, nie hałasowali”; „[jest] ciągły hałas”; „[przeszkadza mi] hałas, brud, ludzie którzy hałasują”; „zbyt dużo osób nadużywa alkoholu i nie mogę zasnąć przez to, dużo osób zaczepia mnie na ulicy”; „[nie lubię] krzyczenia sąsiadów”.

Kilkoro uczestników wskazywało na rozwiązanie powyższych problemów poprzez założenie płotów na podwórkach lub kodów w bramach: „chciałbym, żeby na podwórkach były płoty, żeby ludzie nie wchodzili na podwórka, jeszcze i chciałbym, żeby w każdej bramie był kod na domofon” lub „zamykane bramy na klucz”; „każdy powinien mieć z mieszkańców swoje podwórko z płotem”. Zagadnienia związane z bezpieczeństwem podejmowane były

podczas dyskusji warsztatowej i w każdej klasie stanowiły jej poważną część. Podczas pracy z mapą młodzi mieszkańcy wskazali na miejsca szczególnie niebezpieczne w ich opinii: Kępa Mieszcząńska, ul. Ptasia wraz z podwórkiem, przejścia przy ul. Pomorskiej (pomiędzy Cybulskiego a Dubois oraz okolice A. Nobla i ul. Wąskiej), przejście do szkoły przy ul. Kurkowej, podwórko przy pl. Strzeleckim, Podwórcowej i Ptasiej, przystanek Dubois.

2. Estetyka Osiedla

Kolejną kwestią podnoszoną przez dzieci jest problem z utrzymaniem porządku i czystości na osiedlu. Został zgłoszony na 37 koszulach i skarpetach. Uczestnicy wskazywali na problem z brudnymi kamienicami, które wymagają remontu oraz częstszego sprzątnięcia, stanem chodników, leżącym na osiedlu piaskiem, gruzem, śmieciami na podwórkach oraz porzucanymi na nich ubraniami: „ja marzę żeby było bardzo czysto, żeby ludzie nie rzucali śmieci”; „nie było brudno na klatkach schodowych”, „żeby posprzątać gruz, żeby nie było śmieci rozwalonych na podwórkach”; „wszędzie wszystko się rozwała, malowidła ze spray'i, brudno jest wszędzie”; „niepomalowane ściany na których widać kamień”; „klatki są trochę zaniedbane”. Wiele dzieci narzekało na często pozostawione na chodnikach odchody psów, po których mieszkańcy nie sprzątaj. Pisali m.in. „na moim osiedlu nie sprzątaj po pupilach”; „wyczyścić na osiedlu, bo wszędzie są kupy”; „ psy robią kupy w parkach, a jak dziecko się wywali będzie całe w kupie”; „nie podoba mi się, że psy robią kupy ”.

3. Jakość powietrza

Wśród odpowiedzi warto zwrócić uwagę na cztery karteczki, na których dzieci zwróciły uwagę na zanieczyszczenie powietrza na Nadodrze. Pisały: „ja marzę o czystym powietrzu”; „chciałbym wiatrak, który wytwarza prąd”; „[chciałbym] żeby było świeże powietrze”; „kominy produkują dwutlenek węgla, który zagraża środowisku”.

4. Infrastruktura

Pośród opinii dzieci i młodzieży najczęściej pojawiającym się zagadnieniem była kwestia infrastruktury służącej zabawie. Respondenci wskazywali na zbyt mało placów zabaw, zagospodarowanych podwórek i bezpiecznych terenów zielonych na których mogliby spędzać czas wolny. Wspomniano o tym na 43 karteczkach. Oprócz placów zabaw najczęściej w odpowiedziach pojawiał się basen. Dzieci i młodzież udzieliły następujących odpowiedzi:

- ja bym chciał na placu zabaw huśtawkę i basen,

- by był plac zabaw,
- trampolinę w parku, basen, huśtawkę,
- bezpieczne podwórka,
- nowoczesny plac zabaw,
- trampolina, huśtawka,
- Bardzo by chciałam basen,
- trampolinę, skakanki, basen, nowy plac zabaw,
- trampolina,
- domek na drzewie,
- ścianka wspinaczkowa,
- basen boisko,
- ścianka wspinaczkowa, basen,
- basen, winda w szkole i koło boiska, plac zabaw,
- basen,
- basen, plac zabaw,
- trampolina dla mnie,
- basen, plac zabaw blisko szkoły,
- plac zabaw na Biskupa Tomasza I,
- Kępa Mieszczkańska: osiedle sportowe i hala w kosza,
- na ulicy Otwartej jest podwórko, które nie ma placu zabaw i trampoliny,
- moim marzeniem jest by na moim podwórku zrobiono mały plac zabaw,
- więcej parków i ogrodów, basen, więcej zielonych miejsc,
- żeby na moim podwórku był plac zabaw i boisko do piłki nożnej i siatkówki,
- żeby na szkolnym boisku była siatka wokół i żeby zrobić plac zabaw,
- by był basen, więcej parków niż parkingów,
- żeby odnowili nasz stary plac zabaw na nowy, by inne dzieci się bawiły,
- żeby było więcej kwiatów i drzew plac zabaw na Biskupa Tomasza I,
- czysto, basen, podwórka a nie parkingi,
- mi się marzy, żeby było boisko i basen, żeby w szkole na boisku można było jeździć na rowerze,
- żeby było blisko do basenu,

- plac zabaw, basen,
- boisko i basen i żebym był piłkarzem,
- na podwórku na ulicy Cybulskiego marzy mi się basen i wielki plac zabaw,
- basen, dużo lasów, dużo teatrów,
- żeby w parku rosły warzywa i owoce,
- podwórka do zabawy,
- w szkole powinna być winda; na moim podwórku powinna być huśtawka, a blok odnowiony od środka,
- ja nie lubię, że nie ma boiska,
- nie ma placu zabaw,
- nie podoba mi się, że wszędzie jest beton zamiast pięknej i czystej zieleni,
- nie ma placu zabaw na moim podwórku,
- nie ma placu zabaw, a osoby pijane zaczepiają dzieci.

5. Zadowolenie z jakości życia na osiedlu

Wśród odpowiedzi na pytanie o marzenia i to, czego dzieci nie lubią, pojawiło się 13 odpowiedzi, że wszystko jest dobrze lub że nic nie wymaga zmiany. Miejsca szczególnie pozytywne respondenci wskazali podczas warsztatu z mapą. Należą do nich: Szkoła Podstawowe nr 58, skwer na skrzyżowaniu ul. Ołbińskiej i Słowiańskiej, Park Staszica, pl. św. Macieja (są to zielone tereny zabaw; dzieci zwracały jednak uwagę na fakt, że czasem w Parku Staszica zaczepiane są przez osoby spożywające alkohol); podwórko przy ul. Otwartej; zielony skwer przy ul. Pomorskiej; pl. Strzelecki; Dworzec Nadodrze; Odra jako miejsce nad którym można wypoczywać. Podsumowując, wśród miejsc bezpiecznych dzieci przede wszystkim wskazywały tereny zielone oraz własną szkołę.

6. Komunikacja

Ostatnim zagadnieniem, które pojawiło się na karteczkach było parkowanie samochodów. Wspomniało o tym 7 osób. Problem stanowi fakt, że samochody parkują na podwórkach zabierając przestrzeń na zabawę, co wynika z tego, że na Osiedlu zewnętrznych miejsc do parkowania jest zbyt mało w stosunku do potrzeb mieszkańców. Ponadto dzieci zwracały uwagę na to, że częstotliwość ruchu samochodowego jest duża, a zamiast parkingów chciałyby mieć więcej miejsc do zabawy na „świeżym powietrzu”. Dzieci pisały: „[chciałbym] jakiś parking, bo nie ma gdzie zaparkować”; „chcę żeby był plac zabaw

i ogrodzenie i zakaz parkowania samochodów”; „mniej aut pod moim domem na Biskupa Tomasza I”; „żeby na podwórku nie było parkingu”; „wszędzie jeżdżą auta”; „nie lubię, że na moim osiedlu jeżdżą auta”; „[nie lubię] że auta są na ścieżkach, a więcej jest parkingów niż parków”.

3. PLAC GRUNWALDZKI

Konsultacje Osiedla Plac Grunwaldzki prowadzone były w Szkole Podstawowej nr 12 przy ul. Janiszewskiego we Wrocławiu, w pięciu klasach 29 maja 2019 r. (trzecia, czwarta, szósta, piąta, pierwsza). Następnie pozostawiono mapę do użytku szkoły dla innych uczniów. Zebraliśmy 61 czystych koszul i 59 brudnych skarpet. Z analizy odpowiedzi wyróżniono kategorie:

1. Bezpieczeństwo

Podobnie jak w przypadku innych osiedli, podczas odpowiadania na pytania młodzi mieszkańcy zwracali uwagę na kwestię bezpieczeństwa. Wspomniano o tym na 32 karteczkach. Podobnie jak na innych osiedlach, dzieci obawiają się zaczepek ze strony osób bezdomnych i spożywających alkohol, co negatywnie wpływa na ich poczucie bezpieczeństwa. Uczniowie pisali m.in.: „nie chcę zaczepiających ludzi”, [nie chcę] żeby kręcili się niebezpieczni i pijani ludzie”, „żeby meneli nie było”, „nie chciałabym meneli w okolicy” żeby nie chodził menele bo wtedy jest niebezpiecznie”, „żeby nie było pijanych ludzi, żeby mnie ludzie nie zaczepiali by menele byli łagodni”.

Kolejną kwestią podnoszoną przez dzieci był hałas. Uczniowie pisali: „ [chciałbym] żeby pan z góry w nocy głośno nie przeklinał”, „żeby nie było hałasu”, „[problemem jest] hałas”. Wśród opinii o bezpieczeństwie pojawiły się jeszcze następujące potrzeby: „żeby mój dom był bezpieczny”, „mieszkać tak, żeby nikt nikomu nie przeszkadzał”, „chciałbym, żeby na mojej ulicy nie było tego chłopca, co zaczepia”, „więcej sygnalizatorów świetlnych” oraz „żeby były strzeżone budynki z kamerami na ul. Ładnej”, „żeby światła dla pieszych były bezpieczne”. Podczas pracy z mapą uczniowie wskazali następujące miejsca niebezpieczne: Odra ze względu na możliwość utonięcia, okolice szkoły ze względu brak ścieżek rowerowych i parkingu, Biedronka przy pl. Grunwaldzkim - zaczepianie dzieci przez osoby spożywające alkohol (w przypadku tego miejsca padło najwięcej wskazań), podobnie Biedronka ul. Sępa –

Szarzyńskiego, podwórko Nehringa/ Nauczycielska – zaczepianie dzieci oraz duża ilość aut; sklep przy ul. Sienkiewicza, k. przystanku Górnickiego – zaczepianie dzieci.

2. Estetyka Osiedla

W kontekście innych osiedli, na Placu Grunwaldzkim w dużo mniejszym stopniu zwracano uwagę na problem czystości i remontów. Pojawił się on na 6 karteczkach. Podczas pracy z mapą młodzi mieszkańcy wspominali o tym, że zdarzyło się im, że z elewacji starych kamienic odpadały fragmenty cegieł, co stanowi niebezpieczeństwo podczas zabawy na podwórku. Wśród odpowiedzi uczniowie pisali: „[chciałbym] remont starych budynków, które grożą życiu”, „żeby nie było brudnej wody i śmieci w wodzie i na ziemi”, „nie chcę żeby na drodze były posypane kamienie”, „[jest] brudno”, „nie chcę żeby Wrocław był zanieczyszczony”, „nie chcemy starych budynków”, „[chcemy] zaprojektowanie i remont starych kamienic”.

3. Jakość powietrza

Kwestia smogu na Osiedlu Plac Grunwaldzki również była podejmowana w dużo mniejszym stopniu. Wspomniano o niej na 3 kartkach. Nie pojawiała się podczas pracy z mapą. Respondenci pisali: [chciałbym] świeże powietrze”, „ograniczenie smogu”, „świeże powietrze”.

4. Infrastruktura

Podobnie jak w przypadku poprzednich osiedli, najwięcej odpowiedzi uczestników dotyczyło infrastruktury – temat ten pojawił się na 31 karteczkach. Uczestnicy zwracali uwagę na to, że w okolicy znajdują się place zabaw (np. w Pasażu Grunwaldzkim), jednak brakuje miejsc, gdzie młodzież może aktywnie spędzać czas. Wśród pomysłów często pojawiał się skatepark. Respondenci udzielili następujących odpowiedzi:

- plac zabaw w szkole,
- sklep z grami,
- skatepark,
- Legoland,
- chcę żeby był w Szkole nr 12 plac zabaw,
- skatepark,

- skatepark,
- więcej sklepów,
- zrobić jeszcze skwer,
- więcej miejsc dla młodzieży,
- więcej miejsc dla młodzieży,
- siłownia,
- więcej sklepów,
- żeby Pasaż Grunwaldzki miał przestrzeń tylko dla młodzieży,
- żeby w sklepach komputerowych można było grać na wszystkim co elektryczne,
- więcej miejsc do odpoczynku dla nastolatków,
- budynek, w którym można by było się zrelaksować, żeby był budynek, w którym można się gimnastykować,
- żeby SP 12 była większa,
- żeby obok szkoły wybudować halę sportową dla młodzieży,
- własna przestrzeń,
- żeby w pasażu było miejsce dla dzieci ze szkoły SP 12,
- muzeum historii,
- hotel dla zwierząt,
- żeby w okolicy były blisko lody,
- kolejka górską, plac,
- boisko,
- żeby było więcej zielonego terenu,
- dmuchane zjeżdżalnie,
- chcę boisko i też żeby było więcej zieleni,
- żeby było więcej parków,
- chcę żeby w naszej szkole było jedno piętro z relaksem i TV.

5. Zadowolenie z jakości życia na osiedlu

Na 8 karteczkach uczniowie wyrazili zadowolenie ze stanu osiedla. Pisali: „podoba mi się tak jak jest”; „nie mam marzeń”, „dla mnie jest ok”, „nie mam potrzeb”, „nic nie zmieniać”. Podczas pracy z mapą jako miejsca szczególnie pozytywne wskazano: Polinkę jako

lokalną atrakcją, skwer przy ul. Łukasiewicza – zielone miejsce zabaw, Carrefour na ul. Bujwida – miejsce zakupów, Odra – miejsce atrakcji, wybrzeże Odry jako miejsce rozrywek i spędzania wolnego czasu, szkoła jako bezpieczne miejsce, plac i Pasaż Grunwaldzki jako miejsce atrakcji i zakupów – znajduje się tam też otwarty plac zabaw; podwórka przy ul. Piastowskiej/Grunwaldzkiej, boisko na podwórku przy skrzyżowaniu ul. Reja z ul. Ładną; Ogród Botaniczny.

6. Komunikacja

Ostatnią kwestią podejmowaną przez młodych mieszkańców była komunikacja rowerowa i samochodowa. Podczas warsztatów z mapą uczestnicy zwracali uwagę na fakt, że często docierają do szkoły samochodami, a w okolicy brakuje miejsc parkingowych. Wokół szkoły nie ma również ścieżek rowerowych. Na koszulkach i skarpetach wspomniano o tych kwestiach jedynie dwa razy. Dzieci napisały: „nie chcę tylu aut na ropę i paliwo, ratujmy świat! rowery!” oraz „żeby nie było dużo aut”.

4. PRZEDMIEŚCIE OŁAWSKIE

Konsultacje Osiedla prowadzone były w Szermierczej Sportowej Szkole Podstawowej nr 85 przy ul. Traugutta 37 we Wrocławiu, w pięciu klasach 3 czerwca 2019 r. (klasa szósta, druga, czwarta i dwie trzecie). Następnie pozostawiono mapę do użytku szkoły dla innych uczniów. Porozmawiano z ok. 60 uczniami. Zebrano 46 czystych koszul i 44 brudne skarpety. Podobnie jak w przypadku innych osiedli opinie można podzielić na sześć głównych kategorii:

1. Bezpieczeństwo

Podczas konsultacji dzieci i młodzież najczęściej wspominali o niskim poczuciu bezpieczeństwa na Osiedlu. Napisano o tym na 36 karteczkach. Podobnie jak na innych osiedlach uczniowie mówili o zaczepiających ich osobach spożywających alkohol. Uczniowie pisali: „[chciałbym, żeby by] spokój na podwórkach”, „[o czym marzę?] bezpieczeństwo”, „żeby się nie bili”, „żeby ludzie nie niszczyli huśtawek”, „[czego nie chcę?] przemoc, zaczepianie”, „[są] żule”, „zaczepiają bezdomni na podwórku”, „chodzą bezdomni po

podwórku i zaczepiają”, „[panuje] przemoc, menele, zaczepianie, przezywanie, bicie”, „bezdumni zaczepiają”.

Równie często padały odpowiedzi dotyczące hałasu podczas ciszy nocnej: „[marzę] o ciszy”, „żeby nie było głośno”, „chce, żeby nie było osób które mi przeszkadzają spać”.

Dzieci obawiały się również odpadających elementów elewacji: „[nie chcę] spadających cegieł”, „[czego nie chcę?] spadające przedmioty”. Podczas pracy z mapą uczestnicy wskazali następujące obszary jako najbardziej zdegradowane i niebezpieczne: podwórko przy ul. Zgodnej/Kościuszki, rzeka Oława w okolicach Żabiej Ścieżki, pl. Wróblewskiego (okolice przejścia do szkoły oraz problem dużego ruchu), podwórko przy Haukego – Bosaka, skrzyżowanie Komuny Paryskiej i Pułaskiego, ogród przy Konwencie oo. Bonifratrów (dla części dzieci jest to miejsce niebezpieczne, dla innych – przestrzeń pozytywnej zabawy), podwórko Zgodna/ Kościuszki, Podwórko Prądyńskiego/ Komuny Paryskiej/ Kościuszki, podwórko Świstackiego/ Brzeska/ Kościuszki, Biedronka przy ul. Chudoby. Uczestnicy skupiali się przede wszystkim na podwórkach wewnątrz kamienic.

2. Estetyka Osiedla

Pośród wszystkich wypowiedzi 14 poświęconych było utrzymaniem porządku na osiedlu. Młodzi mieszkańcy zwracali uwagę na stan podwórek, klatek schodowych, dewastacji budynków, śmieciach. Uczestnicy pisali m.in.: „[jest] brudno, brzydko”, „[chciałbym] żeby na Brzeskiej nie było śmieci”, „[są] napisy na ścianach”, „jest brudno”, „[chciałbym żeby] nie było na brzeskiej śmieci”, „żeby nie było śmieci oraz piasku”, „nie chce żeby ktoś rozbijał szklane butelki”.

3. Jakość powietrza

Odpowiedzi dotyczące jakości powietrza pojawiły się trzykrotnie. Uczestnicy pisali: „[chciałbym] świeże powietrze”, „czyste powietrze”, „[nie podoba mi się] zapach powietrza”.

4. Infrastruktura

Podczas warsztatów młodzi mieszkańcy wspominali o potrzebie siłowni, skateparku, placów zabaw. Na osiedlu brakuje bezpiecznych miejsc spotkań i zabaw dla dzieci i młodzieży. Pomysły na nowe miejsca spędzania wolnego czasu pojawiły się 30 razy. Uczestnicy pisali, że chcieliby, aby na Przedmieściu Oławskim pojawiły się:

- siłownię, plażę,
- skatepark,
- siłownia,
- super skatepark,
- siłownia,
- siłownia na podwórku,
- siłownia na powietrzu, skatepark,
- skatepark,
- siłownia,
- plac zabaw,
- nowe boisko i plac zabaw,
- park koło ulicy Kolarskiej,
- budowa zjeżdźalni,
- park w okolicy Krakowskiej,
- łąka z kwiatami,
- plac zabaw,
- zamiast placu park, trampolina,
- boisko,
- wodny plac,
- nowy plac zabaw,
- siłownia,
- kino, boisko,
- na Niskich łąkach plac zabaw dla dużych dzieci,
- żeby było lepsze podwórko,
- ładniejsze podwórko,
- mały plac zabaw na ul. Traugutta,
- plac zabaw na Kościuszki,
- basen,
- ładny nowy park,
- nowy plac zabaw,
- żeby nie było tego starego placu zabaw.

5. Zadowolenie z jakości życia na osiedlu

Na Przedmieściu Oławskim tylko jeden uczestnik wspomniał, że nie chce nic zmieniać. Podczas pracy z mapą jako miejsca bezpieczne i pozytywne młodzi mieszkańcy wskazali: swoją szkołę, podwórko pomiędzy ul. Worcella a Komuny Paryskiej, ogród przy konwencie Bonifratrów przy ul. Pułaskiego oraz Niskie Łąki.

6. Komunikacja

Uczestnicy wspomnieli o kwestiach komunikacji na 6 karteczkach. Wokół szkoły oraz na osiedlu brakuje im ścieżek rowerowych. Pisali m.in.: „[chciałbym] ścieżki rowerowe”, „brak ścieżek na Traugutta”, „korek na Traugutta”, „nie chce żeby na moim podwórku były samochody”, „[chciałbym aby była] droga dla rowerów przed szkołą”.

3 | PODSUMOWANIE

Konsultacje przeprowadzono w czterech szkołach. W każdej z nich odbyły się warsztaty z pięcioma klasami oraz wzięło w nich udział ok. 330 młodych mieszkańców miasta. Zebrano w sumie 259 opinii dotyczących marzeń o osiedlu („czystych koszul”) i 236 opinii o potrzebie zmian („brudnych skarpet”) w opiniach dzieci i młodzieży poniżej 18 roku życia. Podczas warsztatów opracowano wraz z mieszkańcami cztery wielkoformatowe mapy z obszarami niebezpiecznymi i obszarami przyjaznymi. Warsztaty zawierały również dyskusję ze wszystkimi uczestnikami konsultacji o tym, czym jest rewitalizacja i jaki mogą mieć na nią wpływ mieszkańcy.

Podsumowując można stwierdzić, że z perspektywy dzieci i młodzieży trudno wyznaczyć obszar kryzysowy w skali całego osiedla. Niemniej, analiza ich opinii i potrzeb wskazuje, że ważnym zagadnieniem związanym z rewitalizacją jest poczucie bezpieczeństwa oraz ocena stanu infrastruktury na osiedlach. Na każdym osiedlu, wielokrotnie pojawiającymi się odpowiedziami były zagadnienia związane z niskim poczuciem bezpieczeństwa dzieci. Związane jest to przede wszystkim z hałasem oraz zaczepkami ze strony osób spożywających alkohol. Drugim najczęściej pojawiającym się problemem jest brak miejsc do bezpiecznego spędzania czasu wolnego (plac zabaw, wyremontowane podwórka).

Najczęściej pojawiające się potrzeby związane z procesem rewitalizacji z punktu widzenia dzieci i młodzieży to:

NADODRZE:

- dzieci mają obniżone poczucie bezpieczeństwa w związku z obecnością osób nadużywających alkohol w miejscach publicznych oraz podczas ciszy nocnej;
- poprawa stanu technicznego i budowa infrastruktury – wiele dzieci zgłasza brak bezpiecznych przestrzeni zabaw na podwórkach;
- wiele dzieci zgłasza problem braku czystości na osiedlu oraz niesprzątania przez mieszkańców po zwierzętach; rekomendowane środki zapobiegające, np. znaki przypominające o sprzątaniu, specjalne kubły, partole Straży Miejskiej;

- poprawa bezpieczeństwa wokół Szkoły Podstawowej przy ul. Składowej – sygnalizacja świetlna na przejściu dla pieszych przy ul. Kurkowej oraz przy ul. Pomorskiej (okolice zielonego skweru).

PLAC GRUNWALDZKI:

- uczestnicy zgłaszali potrzebę powstania sygnalizacji świetlnej wokół szkoły przy ul. Janiszewskiego oraz utworzenia ścieżek rowerowych;
- młodym mieszkańcom brakuje miejsc spotkań dla młodzieży, np. skateparku;
- poprawa bezpieczeństwa – na osiedlu mają miejsce częste zaczepki ze strony osób spożywających alkohol na zielonych skwerach, szczególnie na podwórku przy ul. Nehringa/ Nauczycielskiej.

PRZEDMIEŚCIE ŚWIDNICKIE:

- zdaniem uczestników konsultacji potrzebna jest sygnalizacja świetlna wokół szkoły przy pl. Muzealnym oraz utworzenie ścieżek rowerowych;
- dzieci zgłaszają, że potrzebują bezpiecznych podwórek i placów zabaw: szczególnie przy ul. Kościuszki i Świebodzkiej/ Sądowej;
- poprawa bezpieczeństwa – na osiedlu mają miejsce częste zaczepki ze strony osób spożywających alkohol.

PRZEDMIEŚCIE OŁAWSKIE:

- uczestnicy konsultacji zgłaszali potrzebę poprawy stanu infrastruktury – miejsc zabaw i spędzania czasu wolnego;
- dzieci i młodzież zgłaszali potrzebę remontu starych kamienic;
- podobnie jak na innych osiedlach, młodym mieszkańcom doskwiera niskie poczucie bezpieczeństwa oraz brak bezpiecznych placów zabaw;
- poprawa bezpieczeństwa – występują częste zaczepki ze strony osób spożywających alkohol.

Niniejszy proces konsultacji społecznych wykonano na zlecenie Wydziału Partycypacji Społecznej Urzędu Miejskiego Wrocławia w ramach realizacji zadania publicznego pn. Wsparcie procesów konsultacji społecznych oraz zarządzania lokalnymi konfliktami na terenie Gminy Wrocław w 2019 roku realizowanego przez Instytut Mediacji "TAK" oraz Fundację na Rzecz Studiów Europejskich dofinansowanego przez Gminę Wrocław.

Koordinator projektu

Tadeusz Mincer, Fundacja na Rzecz Studiów Europejskich

Liderka konsultacji z młodymi

Hanna Achremowicz, Stowarzyszenie Edukacji Krytycznej

Asystenci/tki: Monika Szust, Monika Trzcińska, Karolina Wanat, Szymon Winniczek

Opieka merytoryczna

dr Kamila Kamińska-Sztark

